GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek — Nro. 34. — 22. Marca 1824.

Wiadomości kraiowe.

Uwiadomienie
C. K. Rządu kraiowego.

Ponieważ w obudwóch Xięstwach Multanach i Wołoszczyznie spokóy nazad przywrócono, więc ustaie przyczyna obwieszczonego pod dniem 20. Maia 1821 zakazu wywozu i przechodu ołowiu do tychże, a zatem pozwala się na nowo wywóz i przechód wspomnionego dopiero artykułu do Xięstw Multan i Wołoszczyzny z zachowaniem istniących przepisów cłowych.

Co w skutku listu prezydyialnego wysokiey Kamery nadworney z dnia 27. Grudnia r. z. Nro. 51580 do powszechnéy podaie się wiadomości.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 8. Grudnia 1823 i stósownie do przepisów naywyższego uniwersału z dnia 8 Grudnia 1820 nadadź raczył Ignacemu Prückner, fabrykantowi fayek piankowych, w Wiedniu przy ulicy Alsergasse zwaney pod Nrm. 124 mieszkaiącemu, pięcletni przywiley na wynalazek napuszczania wszystkich gatunków fayek piankowanych, bez różnicy czy takowe z massy twardey lub miękkiey, czyste lub nieczyste są, a to na sposób szczególny i wcale nowy, tudzież pozłacania i posrzebrzania tychże, niemniey też i pomalowania wszystkiemi farbami tak trwało, że nawet przy ściąganiu i napuszczaniu, ani z cieniowania, ani też z farby nic nie ubędzie, a przytém można iescze na nich iakikolwiek upodobalny rysunek umieścić.

— *Z Wiednia d. 10. Marca.* —

Przewozowy parowy statek Franciszek I. wypłynął z tąd d. 4go Marca o 11tey godzinie, minucie 15tey, a do Pestu przybył d. 6go o 11tey godzinie minucie 35tey po 21 godzinney żegludze. Za dni kilka powróci pierwszy statek parowy i nadawać będzie ruch nowym przewozowym okrętom Karolinie Auguscie i Arcyxięciu Antoniemu.

Z Królestwa Czeskiego. — Gazeta Pragska donosi co następuie pod d. 4tym b. m.:

»Towarzystwo Pragskiey Szlachty i Ces. Król. Woyskowości dawaiąc d. 24go, 26go i 28go Lutego r. b. w ieżdzalni Hrabiów Waldsteynów wielki powszechnie chwalony Karuzel, przeznaczyło dochody iego na wsparcie równie dobroczynnego iak ubogiego Instytutu Pragskich braci miłosierdzia. Dobroczynne to przedsięwzięcie wsparte zostało wspaniałomyślnie nie tylko powszechném uczestnictwem, ale i znakomitemi darami dostoynych przyiaciół ludzkości, na których czele byli Xiążę Arcybiskup Pragski, Xiążę Biskup Passauski Hrabia de Thun i Rudolf Xiążę Kinsky, wreście ponieważ samo Towarzystwo z własney kieszeni zaspokoiło wielkie widowiska tego wydatki w Summie 3700 ZR. W. W. zyskała więc kassa wspomnionego Instytutu 8210' ZR. W. W. i 3 Cz. Zł. w złocie, które niezwłocznie Instytutowi wydane zostały.«

Wiadomości zagraniczne.

Brazyliia i Portugaliia.

Goniec Londyński z d. 23go Lutego zawiera główną treść Konstytucyi ułożoney w Radzie Stanu na zasadach podanych przez Cesarza. Składa się z ośmiu tytułów i ze 179 artykułów, których istotne postanowienia brzmią następuiącym sposobem: »Cesarstwo Brazyliyskie iest politycznym związkiem wszystkich Brazyliyskich obywateli. Składaią oni wolny i niepodległy naród, który nie weydzie w żadne związki zasadom niepodległości przeciwne. — Forma Rządu iest sukcessyionalna, konstytucyyna i reprezentacyyna Monarchiia. Rządząca Dynastyia iest Senhora Don Pedro Igo Cesarza i ciągłego obrońcy Brazylii. — Rzymsko-katolicko-apostolska religiia iest religiią Państwa. Pozwolono iest wyznawać i inne religiia bez zewnętrznych obrządków. — Cztery iest władz politycznych uznanych od Konstytucyi, władza prawodawcza, moderuiąca, wykonawcza i sądowa. — Cesarz i główne Zgromadzenie (*Assamblea general*) są Reprezentantami Brazyliyskiego Narodu. — Naród obierać będzie wszelkie polityczne władze Cesarstwa — Główne Zgromadzenie składa się z dwóch Izb,

z Izby Deputowanych i Senatorów, ostatnia nazywana będzie także Senatem.— Główne Zgromadzenie posiadać będzie moc następuiącą: 1.) Odbierać będzie przysięgę od Cesarza, Następcy Tronu, Rejenta, lub od Rejencyi. 2.) Wybierze Rejenta, lub Rejencyią i zakreśli granice ich Rządom. 3.) Uzna Następcę Tronu zaraz na pierwszem posiedzeniu po iego urodzeniu. 4.) Mianować będzie opiekuna małoletniemu Cesarzowi w przypadku, gdyby oyciec żadnego mu w testamencie nie wybrał. 5) Rozwiąże wątpliwości wynikaiące względem Następstwa Tronu. 6) Po śmierci Cesarza i podczas uwolnienia Tronu roztrząsać będzie iego rządy, zniesie oraz wszelkie nadużycie, które pod iego panowaniem wkraść się mogły. 7.) Obierze nową Dynastyią w przypadku wygaśnienia panuiącey. 8) Będzie dawać prawa, wykładać ie, lub zawieszać. 9) Czuwać będzie nad Konstytucyią i nad korzyściami Państwa. 10.) Na rok każdy wyznaczy podatki, a wyznaczone rozdzieli. 11.) Każdego roku ustanowi także zwyczayną i nadzwyczayną potęgę lądową i morską w skutku zdania sprawy przełożonego od Rządu. 12.) Woysku obcemu albo zezwoli weyść do kraiu, lub do portów Państwa, albo zabroni. 13) Upoważni Rząd do zaciągnienia pożyczek. 14) Wyznaczy środki na zaspokoienie długów Stanu. 15.) Urządzi Administracyią, lub przedaż dóbr narodowych. 16.) Tworzyć będzie urzędy, mianować urzędników i starać się o płacę dla nich. 17.) Rozporządzi bicie pieniędzy i oznaczy tychże wartość; urządzi miary i wagi. — Inne szczegóły Konstytucyi mało się różnią od Konstytucyi Hiszpańsko-Portugalskich Stanów. — Deputowani obierani będą na lat cztéry. Wybory maią dwa stopnie. Wszyscy obywatele Państwa głosować mogą na pierwszych zgromadzeniach wyborczych, wyiąwszy ubogich sług, Xięży, Officerów i małoletnich. Senatorów mianować będzie Cesarz z podaney mu od prowincyionalnych wyborczych Kollegiów troiskiey listy Kandydatów. Deputowani, którzy od Rządu przyymą urzędy, podczas nowych wyborów opuszczeni będą. Do władzy moderuiącey (położoney wyżey, iako czwarta polityczna władza) należy mianować wyżrzeczonym sposobem Senatorów, główne Zgromadzenie zwoływać sposobem nadzwyczaynym, sankcyionować wyroki zgromadzenia, przezco w prawa zamienione zostaną, główne Zgromadzenia odkładać na czas poźnieyszy, rozwiązywać Izbę Deputowanych, gdyby tego w przypadku wymagało dobro Państwa; obierać Ministrów, zawieszać władze rządowe i wydawać wyroki amnestyi i łaski. — Ministrowie odpowiedzialni są za następuiące wykroczenia i występki: 1.) Za zdradę Stanu; 2.) Przekupienie, oszukaństwo i zdzierstwo; 3.) za nadużycie władzy; 4.) za niezachowywanie praw; 5.) za postępowanie przeciwne wolności i bezpieczeństwu obywateli, lub naruszaiące ich maiątki. 6.) Za przywłaszczenie sobie kraiowego maiątku. — Radcy prowincyionalni i municypalni obierani będą od właścicieli dóbr ziemskich. — Ostatni (179ty) artykuł w 35ciu paragrafach wymienia obywatelskie i polityczne przywileie Brazylianów, między któremi znayduie się także prawo drukowania pism bez cenzury.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Na posiedzeniu Izby Niższey z d. 25go Lutego odczytane było zdanie sprawy Kommissyi względem wniosku Kanclerza Izby Skarbowey, ażeby prowizyie płacone od długów kraiowych zmnieyszyć z 4 na pół czwarta. Zdanie sprawy zyskało pochwałę, a na wniosek Kanclerza Izby Skarbowey uchwaliła Izba, ażeby Mowca ogłosił iako uchwałę Izby, że albo od kapitałów mnieysze prowizyie pobierane będą, albo wypowiedziane zostaną.

Izba brała także pod rozwagę Układ tyczący się Austryiackiey pożyczki i uchwaliła na wniosek Kanclerza Izby Skarbowey, ażeby pożyczka, którą Austryia r. 1805 od Anglii zaciągnęła, po zapłaceniu przez pierwsze Mocarstwo pół trzecia miliona funt. szterl. uważaną była za zniesioną zupełnie. Reszta pierwotnego Austryiackiego długu przyłączona będzie do Angielskiego długu Stanu, który przeto samo o tyleż podwyższony zostanie.

W Izbie Niższey d. 26go Lutego zrobił Sir John Wrottesley zapowiedziany przez niego wniosek względem zaprowadzenia systematu dziesiątkowego w pieniądzach Angielskich. Podług iego planu miały być zniesione szyllingi, pensy i półpensy i tylko funty szterlingów, podwoyne szyllingi i farthingi powinnyby być w obiegu. Przeto 100 farthingów składałoby ieden podwoyny szylling, a 10 podwóynych szyllingów funt ieden. Z tego okazało się, że do przemienienia funta na farthinga lub przeciwnie nie potrzeba nic więcey, iak tylko 3 cyfry dodać lub odciąć po prawey stronie. Szanowny Baron przytoczył za przykład Francyią, maiącą ze wszystkich kraiów naypięknieyszą i naywygodnieyszą brzęczącą monetę.

P. Wallace uczynił uwagę, że każdą nowość należy przedsiebrać dopiero po doyrzałey rozwadze. Oświadczył, że byłoby daleko

potrzebnieysza rzeczą, pieniądze Anglii porównać z Irlandzkiemi.

Wniosek Sir Johna Wrottesleya został odrzucony.

Sir Jerzy Clerk żądał i otrzymał pozwolenie wniesienia bilu, by w Anglii zaprowadzona była iednakowa miara i waga.

Francyia.

O wyborach Departamentowych pisze Gwiazda z d. 28. Lutego następuiące szczegóły: »Z roialistów obrano: W Departamencie Sekwany i Oizy: PP. Bertina de Vaux i de Fragniera; w Departamencie Sekwany i Marny: de Pintevilla (184 głosami przeciw Delafayettemu maiącemu 152), Rollanda d'Erceville i de Brancourta; w Dep. Orny: Bouchera, de Lavallerego; w Depart. Niższey Sekwany: de Morcainvivego, Petou (285 głosami przeciw Alexandrowi de Lameth maiącemu 236) Devillersa; w Dep. Aisny: d'Ahovilla; w Depart. Eury: de la Patore, de Vatismenila; w Dep: Oisy: Borela de Bratizel, Boularda (225 głosami przeciw Tronchonowi maiącemu 182); w Dep. Yonny: de Bortina; w Dep. Sarthu: Regoousta Ducberray; w Dep. Eury i Loiry: de Coutarvela (268 głosami przeciw Bussonowi maiącemu 203): w Dep. Loiretu: Blina de Bourdon, de Longuevego, Hoerna de Pomense, Wiktora de l'Aigle; w Dep. Troyes: Massona; w Dep. Orleanu: Crignona d'Auzoner; w Dep. Amiensu: Corneta d'Incourt; w Dp. Baru sur Aube: Vandoeuvre. — Z liberalistów obrano w Departamencie Niższey Sekwany: Stanisł. Girardin (miał w Rouen ze 1400 głosów 800); w Dep. Aisny: Mechina w Soissons.

Taż sama Gazeta donosi o trzech nowych wyborach liberalnych Deputowanych, o P. Charier, obranym w Valence, o Jenerale Thiars w Chalonie nad Saoną i o P. Humann, obranym w Strasburgu. O dwóch ostatnich iużesmy wspominali dawniey. Ogłoszono 28 nowych roialistycznych wyborów, między któremi naywiadomsze są nazwiska tych Deputowanych: Barthe-Labastide, de Marchangy, Maine de Biran, Durand-Durepaire, d'Anthez, Jenerał Dupont, Menard, Demoustier, de Thürmel (z Metz), Haas (z Belfort, miał 81 głosów; Gwiazda zapewnia, że iego współzapaśnik, P. d'Argenson, miał tylko głos ieden.) Dotąd wiadomo o 15 liberalnych, a o 201 roialistycznych Deputowanych.

P. Delalot w Chalonie nad Marną, gdzie P. Royer-Collard był obrany, miał tylko 12 głosów.

O wyborach w pogranicznych Departamentach donosi list pisany d. 2. Marca z Departamentu Wyższego Renu: »Przyszłey Soboty zgromadzi się Departamentowe wyborcze Kollegium Dep. Wyższego Renu w Kolmarze i dwóch ieszcze Deputowanych do Izby obierać będzie. Z obu strón wielkie czynią zabiegi, by zwycięztwo sobie zapewnić. Jenerał Montmarin iest nayznakomitszym ministeryialnym Kandydatem. Dowiaduiemy się właśnie, że P. Koechlin zrzekł się kandydatury i że liberaliści usiłuią utrzymać PP. d'Argensona i Bignona. Atoli wszystko nam dowodzi, że ich usiłowania mocny znaydą opór. — Podług listów ze Strasburga roialistycznymi Kandydatami w wyborczém Kollegium Departamentu są tam: Jenerał Porucznik de Casex, Prezydent tamteyszego Departamentowego Kollegium i P. Barrois, Dyrektor Dóbr Koronnych. Oppozycyia zaś oświadczyła się za PP. de Türkheim (synem), Badkier i Saglio, byłym Deputowanym lewéy strony, których podano za liberalnych kandydatów. — Mamy wiadomosci o skutkach wyborów w Burgundyi, w Dep. Rhodanu i Dauphiné. W Dep. złotych pagórków (*Côte d'Or*) oddalono dotychczasowych Deputowanych, a na ich mieysce obrano Prezydentów Kollegiów wyborczych. W Depart. Saony i Ligery wypadły wybory z korzyścią stroń obu. W wyborczém Kollegium Chalonu nad Saoną obrano liberalnego Kandydata Jen: Thiars. W Lugdunie było bardzo burzliwe zgromadzenie wyborcze. D. 26go Lutego iedno tylko Kollegium mogło ukończyć swoie czynności. Kandydat liberalny, P. Coudere, otrzymał większość głosów. W drugiém Kollegium z taką żywością rozprawiano o wyborach, że Prezydent d. 26. w. m. po południu musiał rozwiązać posiedzenie, nim ieszcze przystąpiono do wyboru. Czynności dnia tego ogłoszono formalnie za nieważne. D. 27. Lut. miały nastąpić nowe wybory. W obwodzie Villefranche, Dep. Rhodanu, obrano Prezydenta wyborczego Kollegium, a liberalny kandydat, Jenerał Lapoype, nie utrzymał się. W całém Delfinacie były wybory roialistyczne; wszędzie obierano prezyduiących w Kollegiach. W Marsylii obrano dotychczasowego Deputowanego P. Straforello. I w Warze odnieśli roialiści zupełne zwycięstwo. W Dep. Drome, były podzielone wybory. Między Deputowanymi obranymi do Izby Deputowanych postrzegano dwóch Francuzkich dyplomatyków umieszczonych za granicą, to iest: P. de la Moussaye, pełnomocnego Ministra Króla Francuzkiego na Kró. Bawarskim Dworze obranego w Dep. Północ-

nych brzegów i P. de Moustier, pełnomocnego Kr: Ministra w Szwaycaryi, obranego w Dep. Doubs.

Gwiazda czyni uwagę w iednym z ostatnich Numerów swoich, że błędnie podała nie dawno ilość Członków Izby Deputowanych; wszystkich Deputowanych powinno być 430, z tych 257 obrani będą od wyborczych okręgowych Kollegiów, a 172 od Kollegiów departamentowych.

Podług téyże Gazety, oprócz wiadomych iuż, obrano ieszcze na prowincyi następuiących liberalistów: P. Gordifa w Bayeux; P. Bouchards Descarneaux w Pontoise; a P. Royer-Collarda w Epernay (157 głosami przeciw P. de St. Chamans maiącemu tylko 109.) P. Terneaux, co tylko w Amiens obrany nie został. (Miał głosów 252, a przeciwnik iego P. Javelay 300.) Licząc Jenerała Foy trzy razy, wiedziano dotąd tylko o 10ciu liberalnych wyborach. Gwiazda z d. 29. Lutego podaie wybory roialistycznych w liczbie 103. Z tych następuiący Deputowani są naysławnieysi: Hr: Salaberry (Blois), Josse Beauvoir, Vecqney, Jacquinot de Pampelune, Maurycy de Caraman, Leroux de Chatelet, Durand de Lecours, Faure, Corbière, Garnier Dufougerais, Lizot, Merlin de Beaugrenier, de la Houssaye, Creuze, des Rotours, Seweryn de Labourdonnaye i t. d.

Gwiazda z d. 1. Marca dodaie do wiadomych liberalnych wybranych trzech nowych, t. i.: P. Pasterreche obranego w Bayonnie, P. Devaux w Cher, i P. Chaudera w Lugdunie, tak, że dotąd wiémy tylko o 13stu liberalnych, licząc z wyżrzeczonemi dziesięcioma.

Prywatne wiadomości dodaią ieszcze do tych Jenerała Thiars, obranego w Chalon nad Saoną. — Do roialistycznych dodaie Gwiazda siedmdziesiąt nowych, iest iuż wszystkich 173 z wymienionemi wyżéy 103ma. Z tych nayznakomitsi Deputowani są: PP. Benoist; Ravez i Goutier (obrany w Bordeau), Dussumier-Fombrune, Hyle de Neuville, Doria, de Castelbajac i Ricard (obrani w Toulouzie); de Martignac, Baziere, Alexander de Noailles, Mestadier, de Frenilly, de Wencel, Leveque, Jankowitz, dway Chabrolowie, Chantereine, Beaurepaire, Puymaurin, de Villèle (w Villefranche). W Departamencie Wandeyskim obrano samych Roialistów, a o Manuelu ani wspomniano nawet.

Wszystkie wiadomości, (donoszą z Departamentu Niższego Renu pod d. 1. Marca) nadesłane nam z pogranicznych Francuzkich Departamentów o wyborach do nowéy Izby Deputowanych, zgadzaią się w tém, że wszędzie one wypadły podług życzenia Ministrów i że liberaliści spodziewaiący się dla siebie pomyślnych skutków zupełnie oszukani zostali.

Takie wyborów skutki tém godnieysze są uwagi, ile że w wielu Departamentach Lotaryngii, szczególnie w Departamenci Meurthy, Vogesów i Maasy, zawsze liberaliści we wszystkich wyborach wielką miewali przewagę. Nie wątpiemy nawet, że i w głębi Francyi te same będą rezultaty.

P. Cambaceres rażony został niedawno apoplexyią. Mało iest nadziei, ażeby wyzdrowiał.

Sąd Kassacyyny wydał niedawno wyrok nie mało zatrudniaiący Paryzkich księgarzów i drukarzów; uchwalił bowiem, ażeby każdy drukarz zapłacił 5,000 franków kary, ieżeli w drukowanym exemplarzu dzieła iakiego nie wymieni swoiego nazwiska i pomieszkania i że to nie będzie mogło uwolnić go od kary, choć zezna, że całe wydanie nietykane ieszcze znayduie się w rękach księgarza.

Włochy.

Gazeta wychodząca w Malcie pisze, co następuie, pod d. 10. Lutego: »Przeszłey Niedzieli d. 8. w. m. przybył do Malty Angielski główny Konzul przy Rządzie Algierskim, P. Mac-Donnal, z całą rodziną swoią na pokładzie fregaty Najada, dowodzonéy przez Kapitana Roberta Spencer. Wiadomo iuż czytelnikom, że nie dawno pomieszkanie wspomnionego Konzula zhańbione było w Algierze. Gdy Dey nie chciał dać zadosyćuczynienie, o które imieniem swoiego Rządu dopominał się Konzul, tenże na mocy wyższych rozkazów zdiąć kazał herb z domu Konzulatury i odpłynął. Stosownie do danych rozkazów postąpił sobie Kapitan Spencer po nieprzyiacielsku z korwetą Algierską i uderzył na nią zaraz po udaniu się na morze. Bryg Kameleon towarzyszący Najadzie opanował ią zahaczeniem. Ponieważ była w złym bardzo stanie i zapędzoną została pod bateryie wystawione iuż na brzegach przeciw okrętom Angielskim, Kapitan Spencer nie brał ią z sobą, ale zaprowadził tylko na swóy pokład iéy Rata (czyli dowódzcę) i 17stu Hiszpanów poymanych nie dawno w niewolą na brzegach Hiszpańskich. Ostatni przybyli szczęśliwie do Malty.

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.